

POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE
W ŁOMŻY

Realizator Projektu

BIULETYN INFORMACYJNY "Razem ku samodzielności"

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

NR 3 (3) 2010 r.

październik 2010 r.

Radość Życia

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE
W ŁOMŻY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”
Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

Okno życia	3
Z dziećmi i dla dzieci	4
Spotkanie uczestników „Grupy Wsparcia”	5
Zajęcia rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych w Krynicy Morskiej	6
Rodzice dzieci niepełnosprawnych tracą siły	6
Warsztaty szkoleniowe dla „Grupy Wsparcia” w Mrągowie	7
Myśl globalnie - działaj lokalnie	8
Świetlica Wychowawczo- Opiekuńcza „LUMEN”	12
Wykluczenie społeczne	12
Wizyta pracowników socjalnych z Łotwy w Powiecie Łomżyńskim	13
Asystentura rodzinna	14
Jakość życia osób niepełnosprawnych	15
Sztuka osób niepełnosprawnych	16
Rozwód - skrzywdzone dzieci	18

Okno Życia

W dniu 6 września 2010r., w 30 rocznicę sakry biskupiej, ks. biskup Stanisław Stefanek - ordynariusz diecezji łomżyńskiej - uroczystie otworzył i poświęcił Okno Życia. Znajduje się ono w budynku Opactwa Sióstr Benedyktynek w Łomży przy ulicy Dwornej.

Ideę tę zapoczątkowano w Krakowie cztery lata temu, gdzie otwarto pierwsze Okno Życia przy zakonie Sióstr Nazaretanek. Od tego czasu na terenie naszego kraju funkcjonuje 40 takich obiektów, w których uratowano już życie kilkudziesięciu noworodkom.

CZYM JEST OKNO ŻYCIA I CZEMU MA SŁUŻYĆ?

Otóż jest to takie miejsce, które umożliwia kobietom rodzącym dzieci poza szpitalem, a nie chcącym ich przyjąć i wychować, pozostawić je w sposób bezpieczny i anonimowy do adopcji. Pozostawienie dziecka w Oknie Życia w świetle prawa nie jest przestępstwem, w przeciwieństwie do porzu-

cenia go w innym miejscu i w warunkach, które stanowią zagrożenie dla jego zdrowia i życia.

Okna Życia są więc i po to, aby nie porzucać dzieci na ulicy, śmietniku czy w innych tego typu miejscach, o czym niestety przynajmniej kilka razy w roku informują media.

JAK OWA IDEA DZIAŁA W PRAKTYCE?

Okno Życia to specjalnie przygotowane miejsce, w którym każda matka może anonimowo zostawić nowonarodzone dziecko, nie narażając jego lub siebie na niebezpieczeństwo. Jest tam zamontowane ogrzewanie oraz wentylacja. Okno matka może otworzyć z zewnątrz. Po jego otwarciu uruchamia się sygnalizacja, która wzywa mieszkające w domu siostry zakonne. Matka pozostawiająca niemowlę zachowuje anonimowość i nie jest poszukiwana, natomiast dziecko bezzwłocznie trafia do szpitala na oddział noworodków, gdzie przechodzi badania. Równoległe uruchamiana jest procedura ustalenia tożsamości i droga adopcyjna.

Kilka słów refleksji na marginesie tej sprawy. Okna Życia są kolejną propozycją Kościoła dla kobiet z problemem niechcianego dziecka. Wcześniej kobiety te nie mając alternatywy decydowały się na aborcję. Obecnie, pozostawione samym sobie, „porzucone” przez nieodpowiedzialnych mężczyzn, nie muszą już podejmować tak dramatycznych decyzji. Muszą tylko i aż zdobyć się na odwagę, by urodzić dziecko.

Kościół wpięty proponował domy samotnej matki, w których to najbardziej zdesperowane kobiety mogły przebywać do chwili rozwiązania i dopiero po tym także podjąć rozstrzygającą decyzję – zostawiam dziecko przy sobie, czy oddaję je obcym, ale przygotowanym do przyjęcia rodzinom.

Okno Życia – to kolejna inicjatywa Kościoła mająca bronić ludzkiego życia jako najwyższej wartości, chronić przed straszną śmiercią istoty niewinnej i bezbronnej, ale także chronić matki przed popełnieniem grzechu najcięższego.

Za otwarcie pierwszego w diecezji łomżyńskiej Okna Życia należy wyrazić wdzięczność ks. biskupowi Stanisławowi Stefanekowi, który zawsze stał na straży życia od poczęcia do naturalnej śmierci.

O Oknach Życia trzeba głośno mówić m.in. po to, aby znalazły sobie prawo istnienia

w naszej świadomości. Informując o nich społeczeństwo stale trzeba jednak podkreślać, że są one szansą tylko dla przypadków najtrudniejszych, nie są po to, aby obniżyć próg odpowiedzialności, nie zwalniają z myślenia, przewidywania, życia etycznego, bo przecież decyzja o urodzeniu dziecka jest bardzo poważna i związana rozlicznymi konsekwencjami w okresie całego naszego życia. Z tej racji nie można podejmować jej pochopnie, nieodpowiedzialnie, irracjonalnie.

Okna Życia – to szansa dla wielu ludzkich istot na zachowanie życia, na opiekę ze strony tych, którzy z miłością je przyjmą, ale i dla kobiet – bo chronią je przed rozlicznymi dramatycznymi konsekwencjami aborcji.

I jeszcze jedno. W kontekście dramatu zabijania dzieci nienarodzonych, porzuconych, niechcianych mówi się głównie o ich matkach, kobietach. Rodzi się pytanie – gdzie w tym czasie są mężczyźni, ojcowie tych dzieci? Gdzie jest ich poczucie odpowiedzialności, sumienie i honor? Dlaczego w sytuacjach trudnych pozostawiają kobiety samymi sobie?

Podczas uroczystości poświęcenia Okna Życia ks. bp. Stanisław Stefanek wyraził nadzieję, że może to Okno okaże się niepotrzebne i nikt nie będzie zmuszony pozostawić w nim swojego dziecka. I oby tak było!

*Edward Jarota
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Łomży*

P.S. Dziękujemy serdecznie księdzu Jackowi Kotowskiemu – diecezjalnemu duszpastorzowi rodzin za użyczenie zdjęć z otwarcia Okna Życia w Łomży.

„Z dziećmi i dla dzieci”

W dniach 24-26 września br. 46 osób wzięło udział w wyjeździe integracyjnym Grupy Wsparcia do Gdańska, zorganizowanym przez PCPR w Łomży w ramach projektu „Razem ku samodzielności - Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. 30 dzieci i 16 opiekunów uczestniczyło w warsztatach szkoleniowych zatytułowanych „Z dziećmi i dla dzieci”, mających na celu kształtowanie metod skutecznej komunikacji w relacjach rodzic-dziecko poprzez ideę wspólnej zabawy, której opiekun może być twórcą, moderatorem i partnerem. To właśnie zabawa jest aktywnością, która stwarza doskonałą okazję do nawiązania głębszych relacji z dzieckiem, do poznawania jego potrzeb i stwarza atmosferę sprzyjającą ich rozwojowi zarówno emocjonalnemu, umysłowemu jak i fizycznemu.

Warsztaty polegały przede wszystkim na inicjowaniu szeregu gier i zabaw integracyjnych, które miały uświadomić uczestnikom jak szalenie skutecznym instrumentem budowania i podtrzymywania właściwych relacji z dzieckiem jest zabawa. Podczas trzech dni intensywnych zajęć nasi beneficjenci uczyli się m.in. jak motywować dzieci do współpracy, jak konstruktywnie chwalić, za pomocą jakich środków modyfikować nieodpowiednie zachowania dziecka, jak rozwiązywać niektóre problemy wychowawcze i jak konstruować zabawy relaksacyjne, które pozwalają razem odpoczywać. Szkolenie zostało wzbogacone o instruktaż wykonywania masażu relaksacyjnego oraz podstawowych ćwiczeń rehabilitacyjnych w warunkach domowych.

Wspaniała pogoda oraz sprzyjające okoliczności przyrody pozwoliły uczestnikom na zrealizowanie części zajęć na pobliskiej plaży, gdzie nasi podopieczni zgłębiali m.in. tajniki ćwiczeń oddechowo-relaksacyjnych i wprowadzali w życie nowoprzyswojone wskazówki dotyczące organizowania wolnego czasu. Uczestnicy projektu mieli również okazję zwiedzić starówkę miasta Gdańsk.

Wspólny wyjazd sprzyjał nie tylko wymianie doświadczeń, ale przede wszystkim pozwolił lepiej się poznać i wspólnie spędzić

wspañiały weekend. Nasi beneficjenci zadowoleni i wyposażeni w nowe umiejętności wrócili do swoich domów, w których będą mogli korzystać z wiedzy, którą zdobyli.

Izabella Grochowska

Spotkanie uczestników „Grupy Wsparcia”

Jednym z zadań instytucji zajmujących się pomocą osobom niepełnosprawnym jest opanowanie podstaw kształtowania dziecka niepełnosprawnego w rodzinie i środowisku. Wszystkim powinno zależeć na tym, aby w dzisiejszych trudnych warunkach dziecko z niepełną sprawnością w miarę możliwości stawało się samodzielnym człowiekiem, aby coraz więcej życzliwości i wiary okazywano rodzicom tych dzieci, którzy doświadczają wielu problemów natury wychowawczej, emocjonalnej i społecznej. Dezorganizacja życia rodzinnego prowadzi do zakłóceń w emocjonalnym ustosunkowaniu rodziców wobec dziecka i co się z tym łączy, do stosowania nieprawidłowych metod wychowawczych.

Często rodzice posiadają niedostateczną wiedzę na temat możliwości współpracy z różnymi instytucjami. Ponadto nie znają istniejących przepisów i nie wiedzą, jakie uprawnienia przysługują dziecku oraz im samym. Rodzice w tym samym stopniu, co ich niepełnosprawne dziecko potrzebują profesjonalnej pomocy.

Dlatego też Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży wychodząc naprzeciw wszystkim tym potrzebom zorganizowało w 2009 roku „Grupę Wsparcia” dla opiekunów wychowujących dzieci niepełnosprawne. Wszelka pomoc oferowana w ramach zajęć grupy wsparcia ma umożliwiać porozumienie i współpracę, aby wszyscy pracujący z dzieckiem zmierzali do tego samego celu, jakim jest wspieranie i usprawnianie rozwoju dziecka.

Spotkania rodziców wychowujących dzieci niepełnosprawne pełnią bardzo ważną funkcję. Tak pojęta pomoc skłania rodziców do refleksji nad faktem zaakceptowania problemów dziecka i własnej roli w rozwiązywaniu zadań, jakie ta sytuacja stwarza.

Taką właśnie pomoc oferujemy w ramach działającej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży „Grupy Wsparcia”, która powstała podczas realizacji projektu „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. 9 września 2010 roku w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Łomży odbyło się szóste od

początku istnienia a drugie w tym roku spotkanie „Grupy Wsparcia”.

Zgromadzonych przywitał Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży Edward Jarota, który zaznaczył że aktywne uczestnictwo w spotkaniach w sposób istotny może pomóc w zwalczaniu trudności z jakimi stykają się opiekunowie dzieci niepełnosprawnych.

Grupę 46-ciu beneficjentów projektu integrował animator dziecięcy, który przygotował różnorodne zabawy podczas których wszyscy uczestnicy mieli możliwość zacieśnienia znajomości i udowodnienia, iż nawet osoby dorosłe umieją dobrze się bawić. Czas spędzony razem przyniósł wiele radości i pozwolił udowodnić, że wszyscy uczestnicy są rodzicami na medal.

Kierownik projektu Izabella Grochowska poinformowała, że uczestnicy będą mieli możliwość bezpłatnego udziału w indywidualnych konsultacjach z psychologiem, prawnikiem i doradcą zawodowym oraz w wyjazdowych zajęciach warsztatowych poświęconych pracy z dzieckiem niepełnosprawnym, które odbędą się we wrześniu w Gdańsku i październiku w Mrągowie. Podczas szkoleń planowane są atrakcyjne warsztaty z komunikacji interpersonalnej, pantomimy, tańca itp.. Uczestnicy z entuzjazmem przyjęli przedstawione propozycje i wyrazili chęć uczestnictwa w obu wyjazdach.

*Izabella Grochowska
Kierownik Projektu*

Zajęcia rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych w Krynicy Morskiej

Realizując projekt systemowy „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży zorganizowało indywidualne zajęcia rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych pochodzących z terenów powiatu łomżyńskiego. Wyjazd został w ca-

dla uczestników przewidziano mnóstwo atrakcji min. wycieczki plażami Pomorza, zwiedzanie Gdańska, imprezy integracyjne, dancingi.

Dla uczestników projektu przewidziano nie tylko zajęcia rehabilitacyjne, ale również w ramach realizacji kontraktów socjalnych zostali objęci kompleksowym wsparciem. Szeroka gama form pomocy jakie zaproponowaliśmy jest dostosowana do indywidu-

alnych potrzeb każdego z beneficjentów i obejmuje min.: konsultacje ze specjalistami (doradcą zawodowym, prawnikiem i psychologiem), kursy i szkolenia zawodowe, rehabilitacja, sfinansowanie wypoczynku letniego dla dzieci, psychoterapia, uczestnictwo w zajęciach grupy wsparcia dla opiekunów dzieci niepełnosprawnych.

*Justyna Pietruszka
Mariusz Kozikowski*

łości sfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

3 września br. z Łomży do nadmorskiego kurortu Krynica Morska wyjechała 25 osobowa grupa osób niepełnosprawnych. Podczas mającego trwać siedem dni turnusu każdy z kuracjuszy skorzysta z indywidualnych zajęć rehabilitacyjnych. Ponadto

Rodzice dzieci niepełnosprawnych tracą siły...

Wypalenie to ostatnio bardzo modne słowo, nauczyciele krzyczą, że są wypaleni bo dzieci trudne, bo za mało zarabiają. Dyrektorzy i przedsiębiorcy narzekają na wypalenie zawodowe bo gospodarka nie na takim poziomie, na jakim być powinna, bo pracownicy trudni, bo za dużo chcą... Pracownicy dorzucają swoje i twierdzą, że też są wypaleni bo pracodawcy ich nie rozumieją, wykorzystują, no i za mało płacą... A co z rodzicami dzieci niepełnosprawnych? Czy oni mogą pozwolić sobie na wypalenie? Oczywiście ale kto poniesie więk-

sze koszty, oni czy ich niepełnosprawne dzieci?

Zespół wypalenia się sił u rodziców dzieci niepełnosprawnych powstaje w wyniku przeciążenia rodzica długotrwałą opieką i odpowiedzialnością za leczenie i wychowanie chorego dziecka. Powstawaniu tego zespołu sprzyjają małe efekty leczenia, niepomyślne jego prognozy oraz zaburzenia rozwoju i zachowania się dziecka. Zespół przejawia się zniechęceniem i spadkiem motywacji rodziców do pracy z dzieckiem, zdystansowaniem się emocjonalnym wobec niego i w konsekwencji brakiem zaangażowania w proces jego leczenia i wychowania. Rodzic zaniedbuje dzie-

cko, traci cierpliwość i wyrozumiałość dla niego, niekiedy jawnie je odtrąca. W złagodzeniu tego stanu skuteczne jest odciążenie na jakiś czas rodzica od nadmiaru obowiązków i wsparcie psychiczne ze strony innych osób ukazujące mu pozytywny obraz dziecka. Ważne jest by rodzice nie zmagali się z codziennością i z problemem ogromnego zmęczenia i osamotnienia, ważne by szukali wsparcia u specjalistów, w samopomocowych grupach wsparcia i gdziekolwiek tam, gdzie uznają za stosowne...

Justyna Kaczyńska

*psycholog, mama 1,5 rocznej Leny
Trener Instytutu Szkoleń i Analiz Gospodarczych*

Warsztaty szkoleniowe dla „Grupy Wsparcia” w Mrągowie

W dniach 22-24 października 2010 roku, grupa 37 członków rodzin, w których wychowują się dzieci niepełnosprawne miała okazję uczestniczyć w warsztatach kształtujących umiejętności skutecznego komunikowania się w relacji opiekun/rodzic - dziecko, dziecko - rodzic/opiekun oraz organizowania wspólnej zabawy będącej bardzo istotnym czynnikiem rozwoju dziecka. Wyjazd do Mrągowa zorganizowany został przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w ramach realizacji projektu systemowego „Razem ku samodzielności - Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” współfinansowanego ze środków Unii Eu-

ropejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Za pomocą gier i zabaw integracyjnych nasi podopieczni ćwiczyli umiejętności nawiązywania kontaktu, rozpoznawania potrzeb innych ludzi, jak również współpracy w grupie. Wiedza ta okazała się niezbędna do osiągnięcia podstawowego celu szkolenia, a mianowicie do wypracowania optymalnego dla poszczególnych uczestników modelu komunikacji w środowisku rodzinnym, który służyłby nawiązaniu jak najgłębszych relacji. Wszystkie zajęcia były wzbogacone ćwiczeniami ruchowo-ogólnorozwojowymi oraz oddechowymi i relaksującymi, w tym

wyciszającymi. W rehabilitacji naszych podopiecznych bardzo przydatne okazały się: basen, kucyk i osiołek wykorzystywane do hipoterapii dzieci, poza tym każdy z uczestników wyjazdu skorzystał z masażu relaksacyjnego.

Warsztaty w Mrągowie stały się doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i wątpliwości dla opiekunów, zaś u samych dzieci do kształtowania nowych postaw i zachowań podczas licznych zabaw integracyjnych zarówno z opiekunami, jak też rówieśnikami. O tym, jak bardzo owocnie i miło nasi podopieczni spędzili czas, niech świadczą załączone zdjęcia.

Urszula Szlichta

MYŚL GLOBALNIE DZIAŁAJ LOKALNIE

Szanowni Państwo,

Z wielką satysfakcją przedstawiam Państwu informację o zadaniach, zrealizowanych w czasie mijających czterech lat III kadencji 2007–2010 samorządu powiatowego.

W zarządzaniu sprawami publicznymi, położyliśmy nacisk na redukcję bezrobocia, opiekę społeczną i oświatę, na dobre zarządzanie majątkiem i ludźmi, modernizację dróg oraz pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych i racjonalizację zarządzania sprawami powiatu. Dzięki podjętym staraniom stworzyliśmy dokument kluczowy – Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Łomżyńskiego do 2015 roku, która stanowi koncepcyjno-praktyczną podstawę działań łomżyńskiego samorządu terytorialnego oraz Wieloletni Program Inwestycyjny Powiatu Łomżyńskiego na lata 2007 – 2015, który jest narzędziem realizacji założeń zawartych w Strategii. Uzupełnieniem tego procesu jest prowadzona racjonalna polityka finansowa.

W omawianym okresie zrealizowano szereg zadań inwestycyjnych, polegających m.in. na zakupie sprzętu i urządzeń oraz wykonaniu określonych zadań budowlanych i remontowo-modernizacyjnych. Kolejnych kilkanaście, w tym drogowe i zdrowotne są przewidziane w planie na II połowę 2010 roku. Koszt zrealizowanych projektów inwestycyjnych w ciągu tych czterech lat wyniósł ponad 41 mln złotych. Zaangażowane środki pochodziły z budżetu powiatu łomżyńskiego, budżetu państwa, funduszy celowych i funduszy europejskich.

Skala potrzeb w wielu dziedzinach przekraczała czasami możliwości budżetu powiatu, toteż niezbędne było poszukiwanie dla wielu zadań, zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków europejskich. Skutecznie udało się je pozyskać. Środki centralne przeznaczaliśmy na działania w zakresie opieki społecznej, zdrowia, oświaty i kultury. Zaś dzięki środkom unijnym zmodernizowaliśmy część dróg, wsparliśmy uczniów i studentów powiatu stypendiami, wsparliśmy szkoleniowo i finansowo naszych bezrobotnych, przeszkoliliśmy sołtysów i liderów lokalnych oraz młodzież ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w zakresie pisania wniosków i pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację swoich inicjatyw. Zmodernizowaliśmy naszą wizytówkę – Muzeum Przyrody w Drozdowie.

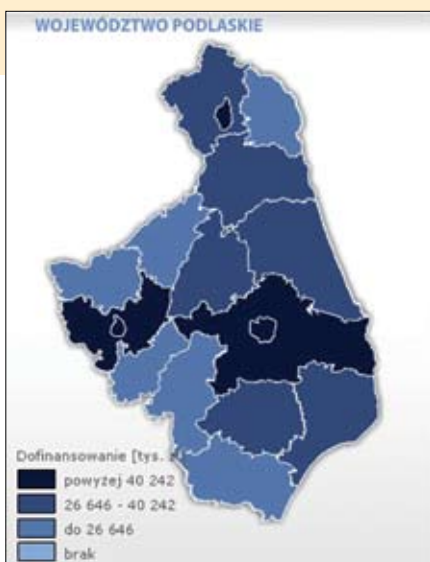
Wiemy, że kluczem dla rozwoju powiatu jest partnerstwo i współpraca. Byliśmy i jesteśmy otwarci na twórcze inicjatywy i propozycje współpracy, także tej zagranicznej. Dowodem tego są licznie zawarte porozumienia z ośrodkami naukowymi, organizacjami pozarządowymi czy partnerami zagranicznymi.

Mam też nadzieję, że udało nam się wykreować pozytywny zewnętrzny wizerunek naszego powiatu, poprzez: dobrą promocję, ciekawą stronę internetową, kontakty międzynarodowe, szkolenia i wszelkie inicjatywy na rzecz naszych mieszkańców. Staliśmy się liderami w pozyskiwaniu środków europejskich.

Zachęcam Państwa do przeczytania poniższej informacji. Pozwoli ona Państwu na poznanie i zrozumienie mechanizmów działania samorządu powiatowego.

Pozdrawiam
Krzysztof Koricki
Starosta Łomżyński

W DRODZE PO UNIJNE PIENIĄDZE...

Od 2009r. Powiat Łomżyński jest lokalnym liderem wśród samorządów w pozyskiwaniu środków europejskich z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego, który przede wszystkim wspiera realizację zadań inwestycyjnych we wszystkich sferach życia społecznego. W ostatnich latach zrealizowaliśmy blisko **18 projektów z dofinansowaniem na poziomie 73 mln zł**, co po przeliczeniu na jednego miesz-

kańca daje kwotę **1.422,01 zł**. Jest to jeden z najlepszych wyników w województwie.

Powiat Łomżyński w latach 2007 – 2010 zrealizował szereg inwestycji w celu poprawy istniejącej infrastruktury drogowej, ochrony zdrowia, infrastruktury społecznej, oświaty czy kultury. Zmodernizowaliśmy, wyremontowaliśmy i przebudowaliśmy ponad 98 km dróg, wybudowaliśmy i przebudowaliśmy chodniki, mosty, przeprowadziliśmy remont 14 budynków ośrodków zdrowia w powiecie, poprawiliśmy infra-

strukturę techniczną Muzeum Przyrody w Drozdowie, dofinansowaliśmy likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, doprowadziliśmy do powstania pierwszego w powiecie Ośrodka Wsparcia w Kownatach. Łączna wartość tych inwestycji to ponad 41 mln zł.

Oto kilka najważniejszych i najciekawszych inwestycji:

1. Przebudowa ciągu drogowego Kownaty – Olszyny – Wiktorzyn – Żelechy - Kosaki” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego.

To największa inwestycja drogowa w historii powiatu łomżyńskiego. W ramach jej realizacji przebudujemy 4 odcinki dróg powiatowych oraz jedną drogę gminną o łącznej długości 17,295 km oraz dwa obiekty mostowe. Omawiany ciąg drogowy łączy główne drogi tranzytowe tj. drogę wojewódzką nr 668 Piątnica – Jedwabne z drogą krajową Nr 64 Łomża – Białystok. Wartość projektu to ponad 9 mln zł.

2. Rewaloryzacja zabytkowych schodów i tarasu południowego w parku przy Muzeum Przyrody w Drozdowie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz rozwój bazy lokalowej edukacji ekologicznej w Muzeum Przyrody w Drozdowie.

wie. Budowa ścieżki edukacyjnej „Ostoja Drozdowska” w ramach środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

3. Budowa Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób z zaburzeniami Psychicznymi w Kownatach.

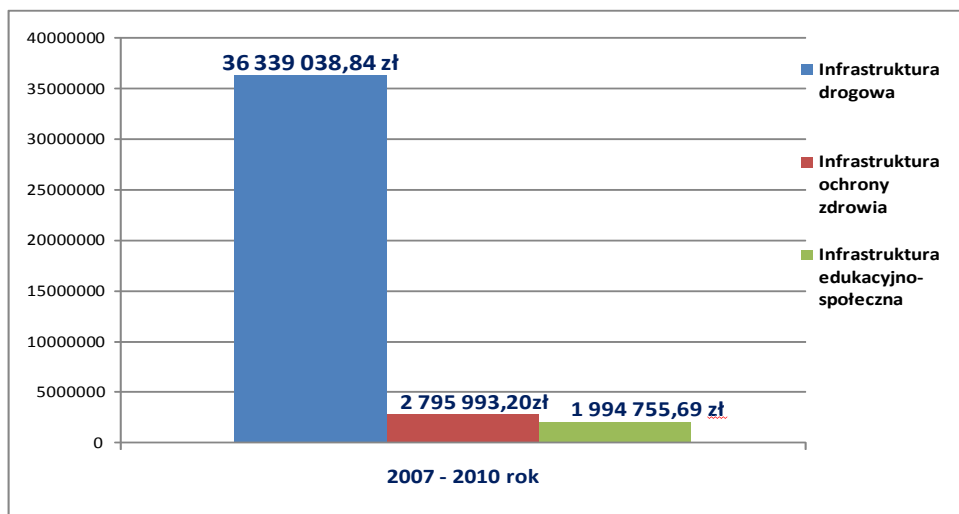
Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Kownatach jest pierwszą tego typu placówką pomocy społecznej w powiecie łomżyńskim. Prowadzony jest przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży, któremu – w wyniku konkursu ofert – zadanie to zlecił Zarząd Powiatu Łomżyńskiego. Ośrodek jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej pobytu dziennego o zasięgu ponadgminnym. Przeznaczony jest dla osób dorosłych, mężczyzn i kobiet; w sumie dla 25 osób niepełnosprawnych. Osoby do tej placówki kierowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży. Podstawową działalność Ośrodka ukierunkowana jest na zapobieganie izolacji społecznej osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi. Celem tych działań jest podniesienie jakości życia osób, które wymagają oparcia społecznego ze względu na rodzaj niepełnosprawności oraz szeroko rozumiana integracja społeczna.

Łączna wartość zadań inwestycyjnych zrealizowanych w latach 2007-2010 to 41.129.787,73 zł w tym m.in.:

W SŁUŻBIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ...

Podniesienie wiedzy i kwalifikacji w powiecie. Jednym z najważniejszych warunków rozwoju powiatu łomżyńskiego jest wykształcenie i kwalifikacje mieszkańców, a zwłaszcza młodego pokolenia. Stąd podjęliśmy starania, aby stworzyć warunki do wszechstronnego rozwoju mieszkańców powiatu, także pod kątem kwalifikacji zawodowych. W zakresie rynku pracy w ostatnich 3 latach udało pomóc ponad 6 tys. osób bezrobotnych poprzez szkolenia, prace subsydiowane, przygotowanie zawodowe, dofinansowanie do działalności gospodarczej itp. Pracodawcy z kolei otrzymywali dofinansowanie na doposażenie i tworzenie nowych miejsc pracy. Łącznie w latach 2007 – 2009 na wsparcie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, aktywizację zawodową i promocję zatrudnienia wydatkowaliśmy ponad 61,8 mln zł. Gro środków pochodziło z Funduszu Pracy i środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Jako Starostwo Powiatowe w Łomży zrealizowaliśmy 11 projektów współfinansowanych ze środków EFS, w tym tzw. projekty społeczne, edukacyjne i szkoleniowe dla uczniów i mieszkańców łomżyńskich wsi. Przeszkolono w zakresie podejmowania inicjatyw społecznych i pozyskiwania środków unijnych 40 sołtysów i lokalnych liderów. Przeszkolono kolejnych 20 osób w zakresie zakładania i prowadzenia gospodarstw agroturystycznych. Kilkudziesięciu uczniów wyposażyliśmy w wiedzę na temat pisania projektów i realizacji własnych inicjatyw społecznych. Dzięki temu w szkołach powstały m.in. klub filmowy, szkoła tańca, rozpoczęto wydawanie gazetki szkolnej czy koło fotograficzne. W sumie projektami

objęto ponad 300 osób. **Ponadto podczas bieżącej kadencji powstała cenna inicjatyw – przyznanie stypendium Starosty Łomżyńskiego.**

Celem stypendium jest wspieranie osób uzdolnionych artystycznie - uczniów, słuchaczy i studentów zamieszkałych na terenie powiatu łomżyńskiego, którzy zajmują się twórczością artystyczną, opieką nad zabytkami lub upowszechnianiem kultury, którzy nie ukończyli 25 roku życia, a swoimi osiągnięciami promują Powiat Łomżyński. Starosta Łomżyński w latach 2007-2009 przyznał stypendium 2 - krotnie w kwocie: 7.600 zł za twórczość artystyczną przyczyniającą się do promocji Powiatu Łomżyńskiego.

Najciekawsze projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach POKL:

1. Bliżej ludzi, bliżej pracy – wsparcie dla utworzenia zakładu aktywności zawodowej.

Celem projektu jest poprawa dostępu do zatrudnienia grupy 30 osób niepełnosprawnych z miasta Łomża i powiatu łomżyńskiego poprzez przeszkolenie zawodowe, indywidualne wsparcie specjalistyczne i podjęcie działań w kierunku powołania Zakładu Aktywności Zawodowej. Wartość projektu to ponad 950 tys. zł.

2. Spółdzielnia socjalna – moja własna szansa na pracę.

Celem projektu jest przygotowanie grupy 30 osób do samodzielnego działania na rynku pracy w szczególności do założenia spółdzielni socjalnej. W ramach projektu oferujemy: szkolenia, doradztwo oraz wsparcie finansowe dla członków utworzonej spółdzielni socjalnej. Wartość projektu to ponad 850 tys. zł.

3. Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych

wykluczeniem społecznym- projekt Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Celem projektu systemowego jest zwiększenie potencjału społeczno zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych przy zastosowaniu aktywnych form integracji. Projekt ma już 3 edycje, w których łącznie wsparcie uzyskało ponad 300 osób. Wartość projektów to blisko 2 mln zł.

Łączna wartość zadań inwestycyjnych zrealizowanych w latach 2007-2010 to 41.129.787,73 zł w tym m.in.:

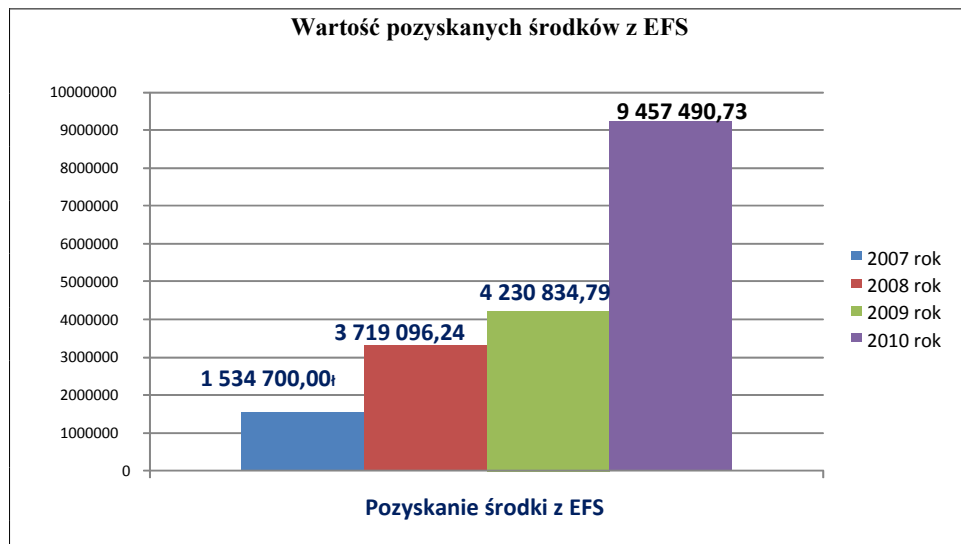

Kultura i sport. Innym ważnym elementem życia społecznego jest kultura, ochrona dóbr kultury.

Zadania te powiat realizuje poprzez swoje instytucje tj. Regionalny Ośrodek Kultury

w Łomży oraz Muzeum Przyrody w Drozdowie. Powiaty ziemskie (w tym powiat łomżyński), dla których nie przewidziano w budżecie państwa subwencji na prowadzenie przejętych państwowych instytucji kultury, przy ogólnym niedofinansowaniu powiatów, stwarzało i stwarza ogromne trudności z zapewnieniem środków finansowych na ich utrzymanie.

Jednakowoż dzięki corocznym zabiegom władz powiatu oraz staraniom samych instytucji udało się pozyskać środki finansowe

we na realizację zadań statutowych instytucji, co przedstawia poniższa tabela:

i Łotwy a także zawiązaliśmy nowe partnerstwa międzynarodowe m.in. z Litwą i

Najciekawsze wydarzenia:

Wdrożenie Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001:2009

Dużą wagę przywiązujemy do staranności i solidności wykonywanej pracy. Stąd w 2009 roku przystąpiliśmy do opracowania i wdrożenia Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001:2009 w naszym urzędzie w ramach projektu realizowanego przez Stowarzyszenie Euroregion Niemen. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu opracowaliśmy i wdrożyliśmy szereg procedur poprawiających jakość usług świadczonych na rzecz mieszkańców powiatu.

Podsumowując w latach 2007- 2010 na inwestycje w infrastrukturę techniczną oraz w kapitał ludzki wydatkowaliśmy ponad 83 mln zł. Mamy nadzieję, że kolejne lata będą równie efektywne i obfitujące w działania mające przecież na celu przede wszystkim poprawę jakości życia naszej społeczności lokalnej.

BLIŻEJ EUROPY ...

Nawiązaliśmy również szereg porozumień z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz wspólnej realizacji projektów. W sumie w latach 2007 – 2009 podpisaliśmy kilkadziesiąt porozumień, listów intencyjnych o współpracy zarówno z organizacjami lokalnymi i podmiotami zagranicznymi.

Przystąpiliśmy do Stowarzyszenia Euroregion Niemen. Zainicjowaliśmy w 2007 roku powstanie Lokalnej Organizacji Turystycznej, której jesteśmy członkiem i wielkim sympatykiem.

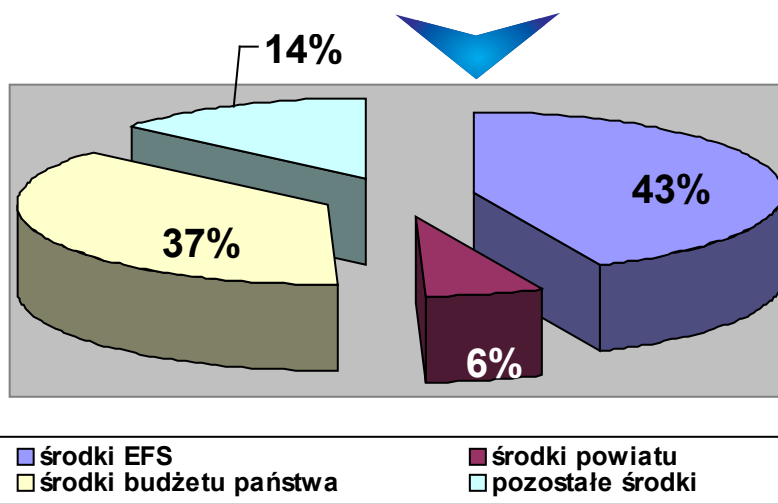
Francją celem realizacji wspólnych inicjatyw współfinansowanych ze środków UE.

Od 2001 roku wspieramy międzynarodową wymianę młodzieży szkolnej z partnerem niemieckim, na którą co roku pozyskujemy środki w Polsko – Niemieckiej Współpracy Młodzieży w Poczdamie. Aktualnie także próbujemy nawiązać porozumienie z samorządem z Białorusi. W 2008 roku otrzymaliśmy nagrodę główną za najlepiej zrealizowany projekt w dziedzinie współpracy międzynarodowej.

Aktywnie promujemy nasze walory kulturowe, przyrodnicze oraz turystyczne, w tym bazę agroturystyczną, poprzez szereg wydawnictw i udział w targach turystycznych. Kontynuujemy współpracę międzynarodową z samorządem z Niemiec

Źródła finansowania zadań nieinwestycyjnych

Wartość zadań zrealizowanych w latach 2007 – 2010

Zadania	2007 rok	2008 rok	2009 rok	2010 rok
Zadania inwestycyjne	3.591.506,08	5.653.339,20	7.716.849,23	24.168.093,22
Zadania nieinwestycyjne	7.048.044,61	10.377.041,07	12.220.034,00	12.680.674,53
Wartość zadań ogółem:	10.639.550,69	16.030.380,27	19.936.883,23	36.848.767,75
Suma łączna: 83.455.581,94				

Świetlica Wychowawczo-Opiekuńcza „LUMEN”

Świetlica czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. od 16 do Dzieci i młodzież może uczestniczyć w różnych kołach zainteresowań (teatralne, plastyczne, recytatorskie, wokalo-instrumentalne, informatyczne, ochrony zdrowia).

Świetlica jest placówką powołaną przez Ks. Andrzeja Popielskiego proboszcza Parafii św. Andrzeja Boboli w Łomży aktem erekcyjnym z dnia 22 V 2004 r. Placówka prowadzi swoją działalność na terenie miasta Łomża i przyległych miejscowości. Świetlicy znajduje się w Łomży ul. Wąska 93 jest przeznaczona dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym potrzebującej wszechstronnej pomocy.

Cele i zadania

1. Celem świetlicy jest zapewnienie opieki wychowawczej i dydaktycznej oraz realizacja oddziaływań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich materialnie i duchowo, szczególnie:

- potrzebującej wielorakiego wsparcia
- zagrożonej patologiami
- przejawiającej zaburzenia i defekty uspołecznienia
- mającej trudności w zakresie realizacji programu szkolnego
- pragnącej rozwijać swoje możliwości twórcze, zainteresowania i talenty
- zainteresowanej ofertą świetlicy i akceptując jej program.

2. Świetlica realizuje swój cel przez następujące zadania:

- pomoc dydaktyczna
- rozwój zainteresowań, uzdolnień i umiejętności praktycznych
- ochrona zdrowia i rozwój fizyczny
- profilaktyka uzależnień
- kształtowanie prawidłowych postaw interpersonalnych i społecznych
- przeciwdziałanie przestępczości nieletnich
- budowanie wspólnoty
- pomoc indywidualna, w tym specjalistyczna
- współpraca z rodzicami i instytucjami społecznymi
- zapewnienie opieki duszpasterskiej.

3. Świetlica realizuje swoje zadania przez:

- zajęcia dydaktyczne
- programy profilaktyczne i terapeutyczne
- zajęcia sportowe i rekreacyjne
- zajęcia w grupach zainteresowań
- pomoc specjalistyczną (psychologiczną, reedukacyjną, logopedyczną, medyczną itp.)
- tworzenie samorządności wśród wychowanków
- dożywanie
- organizowanie wypoczynku zimowego i letniego
- nawiązywanie współpracy z rodzicami, szkołą, pomocą społeczną, policją, poradniami psychologicznymi- specjalistycznymi innymi organizacjami pozarządowymi.

Wykluczenie społeczne

Rok 2010 to czas do walki z wykluczeniem społecznym, szansa dla wielu grup społecznych, to czas działań jak i profilaktyki. Zjawisko to występuje na całym świecie. Jest to ono trudne do zdefiniowania, gdyż wiąże się z kilkoma nakładającymi się wymiarami „marginalizacji”. Najprościej ujmując: *„wykluczenie społeczne polega na niepodjęciu zwykłej i społecznie akceptowanej drogi życiowej lub wypadaniu z niej, dotyczy osób, rodzin lub grup ludności”*. Na wykluczenie społeczne w dużym stopniu wpływa bezrobocie, alkoholizm i narkomania, a także ubóstwo i choroby psychiczne. Może ono występować w różnych sferach życia

społecznego, nie tylko na rynku pracy, ale też np. w kulturze, edukacji, w dostępie do świadczeń społecznych, w mieszkalnictwie.

Wykluczenie społeczne jest łączone z ubóstwem. Jednak nie można postawić znaku równości między zjawiskiem ubóstwa a wykluczeniem społecznym. Osoby ubogie nie muszą być wykluczone i odwrotnie – osoby wykluczone niekoniecznie są ubogie. Problem wykluczenia społecznego został dostrzeżony przez PCPR w Łomży. Jednym z celów profilaktyki prozdrowotnej jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełno sprawnościami. Problem dotyczy zarówno osób z niepełnosprawnością intelektualną jak i chorobą psychiczną. Instytucje takie jak WTZ, fundacje oraz inne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością, które bardzo dobrze znają potrzeby i rozumieją swoich beneficjentów starają się aby oni wyszli poza okrąg „niepełnosprawności”. Jednym z czynników, który w tym pomaga jest aktywizacja zawodowa jak i społeczna, dziedziny te nawzajem się wypełniają i

Wizyta pracowników socjalnych z Łotwy w Powiecie Łomżyńskim

W dniu 21 października 2010 roku Starostwo Powiatowe w Łomży miało zaszczyt gościć delegację 43 pracowników socjalnych pochodzących z bliźniaczego powiatu Daugavpils na Łotwie.

Gości serdecznie powitał na Ziemi Łomżyńskiej Starosta Krzysztof Kozicki. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży Edward Jarota przedstawił uczestnikom spotkania zadania i organiza-

cję pomocy społecznej w Polsce. Następnie pracownicy PCPR w Łomży Ewa Elster i Izabella Grochowska zaprezentowali specyfikę zadań realizowanych przez powiat w zakresie pomocy społecznej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Omówiono m.in. placówki pomocy społecznej w powiecie, funkcjonowanie rodzinnej opieki zastępczej oraz realizację projektu systemowego „Razem ku samo-

dzielności - Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach EFS.

Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń pracowników socjalnych z Polski i Łotwy na temat kreowania aktywnej polityki społecznej. Kolejnym punktem programu była wizyta gości w Domu Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie w Łomży, przy ul. Polowej 39. Pracownicy socjalni z Łotwy byli pod wrażeniem warunków, w jakich mieszkają pensjonariuszki Domu.

Po wizycie w DPS delegacja udała się do Muzeum Przyrody w Drozdowie, gdzie miała okazję podziwiać piękno przyrody Ziemi Łomżyńskiej.

Ewa Elster

współpracują. W dobie kryzysu gospodarczego, kwestia wsparcia osób niepełnosprawnych jest szczególnie ważna. Na trudną sytuację na rynku pracy składają się dwa czynniki - ogólny kryzys gospodarczy i wynikające z niego zwolnienia pracowników, brak przyjęć nowych pracowników oraz wewnętrzne polskie przepisy regulujące zatrudnienie tej kategorii pracodawców. Grupa ta od zawsze mająca trudniejszą sytuację od osób sprawnych sytuację zawodową i ogólnie społeczną, trudniejszy start zawodowy oraz węższe możliwości podejmowania zatrudnienia, obecnie znajduje się w sytuacji niekorzystnej. W obecnych realiach wykluczenie i marginalizacja stają się coraz większym problemem osób posiadających orzeczenia o niepełnosprawności. Beneficjenci owych działań nie zawsze wykazują właściwą aktywność na tym polu. Wynika to z braku wiary w siebie, nieznaności zasad podejmowania zatrudnienia, stereotypów dotyczących samych zainteresowanych. Często sformułowania zawarte na orzeczeniach powodują dyskwalifikację z rynku

pracy, a tak naprawdę nie ma żadnego przepisu, który zabraniałby podjęcie pracy. Dlatego też zajęcia z doradztwa zawodowego mają na celu wyjaśnienie przepisów, wsparcie na rynku pracy a także pomoc w określeniu predyspozycji zawodowych, wskazaniu ograniczeń na stanowisku pracy.

Reasumując, niepełnosprawność nie jest czynnikiem uniemożliwiającym podjęcie zatrudnienia przez osobę nim dotkniętą. Niesie ona za sobą pewne indywidualne ograniczenia mniejsze lub większe, niemniej nie odbiera osobie z niepełnosprawnością zdolności do podejmowania i wykonywania pracy, a także umiejętności, wiedzy i kompetencji koniecznych do świadczenia stosunku do pracy.

Katarzyna Tywonek – Ender

trener Instytutu Szkoleń i Analiz Gospodarczych psycholog, doradca zawodowy, pracujący w organizacjach pozarządowych z osobami wykluczonymi społecznie

Asystentura rodzinna

Model działania asystenta rodzinnego jest próbą skutecznego przeciwstawienia się negatywnym zjawiskom, mającym miejsce w polskim systemie opieki nad dzieckiem i rodziną. Do ww. negatywnych zjawisk zaliczyć można:

- 1) wzrost wskaźnika dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną;
- 2) koncentracja działań wyłącznie na dziecku, a nie na rodzinie – brak odpowiedniego wsparcia rodziny dziecka, także rodziny zastępczej;
- 3) zbyt uboga oferta pomocy środowiskowej dla rodziny zagrożonej lub będącej w kryzysie;
- 4) brak instrumentów motywujących gminy do działań na rzecz pozostawienia dziecka w lokalnym środowisku rodzinnym;
- 5) nadmierna łatwość umieszczania dziecka poza rodziną i niejednokrotnie zbyt powolne podejmowanie decyzji o dalszych losach dziecka;
- 6) zbyt ograniczony wachlarz dostępnych form pieczy zastępczej, który w praktyce - w zdecydowanej większości przypadków – prowadzi do umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- 7) niedobór odpowiedniej liczby należycie przygotowanych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych zawodowych;
- 8) dotychczasowe organizowanie i finansowanie polityki społecznej w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną w perspektywie jedynie uzyskania doraźnego efektu, bez mechanizmów strategicznych, które pozwalałyby na ewaluację skutków działań i ocenę skali przewidywanych oszczędności w kolejnych latach.

Model działania asystenta rodzinnego to indywidualne docieranie do osób marginalizowanych społecznie i dostosowanie rodzaju pomocy do zdiagnozowanych problemów przez pracownika socjalnego, który zawiera kontrakt z podopiecznymi otwierając możliwość działań dla asystenta rodzinnego. Celem działań podejmowanych przez asystenta jest wielowymiarowa

pomoc dla osób i rodzin marginalizowanych w życiu społecznym i zawodowym. Asystent wraz z podopiecznymi tworzy indywidualny plan pomocy, który powinien być wyłącznie uszczegółowieniem kontraktu, a gdy uda się już rozwiązać podstawowe problemy socjalne lub psychologiczne - motywuje do większej aktywności społecznej, uzupełniania kwalifikacji oraz podejmowania pracy zarobkowej.

Praca asystenta rodzinnego ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin - mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych (pomaga w wyrobieniu dokumentów, przygotowaniu pism urzędowych, uzyskaniu zasiłku celowego i ubezpieczenia zdrowotnego, nawiązaniu kontaktu z pracownikami socjalnymi, poradcami specjalistycznymi i konsultantami prawnymi, towarzyszy w kontaktach z odpowiednimi instytucjami itp.). Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów psychologicznych podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię.

Asystent wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej, łagodzi ewentualne konflikty z sąsiadami, rodziną czy przedstawicielami placówek pomocy społecznej. Do jego za-

Wieloletni pracownik pomocy społecznej różnych szczebli, socjolog, specjalista z zakresu organizacji i zarządzania placówkami pomocy społecznej. Trener z zakresu problematyki pomocy społecznej, m.in. kontraktu socjalnego, problematyki wychodzenia z bezdomności, usamodzielniania wychowanków.

dań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia.

Projektowane rozwiązania prawne nakładają na pracowników gmin (pracownika socjalnego i asystenta rodzinnego) dodatkowe obowiązki.

Wśród wspomnianych zadań jest wspieranie właściwego procesu opieki i wychowania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej, **jak również opracowywanie indywidualnego planu usamodzielniania** skutkującego świadczeniem finansowym na rzecz osób pełnoletnich opuszczających ww. rodziny w ramach tak zwanego procesu usamodzielniania.

Marek Świąć

trener Instytutu Szkoleń i Analiz Gospodarczych

Jakość życia osób niepełnosprawnych

„Dawanie jakości życia osobom niepełnosprawnym, to napełnianie ich przeświadczeniem, że autorozwój jest własnością każdego człowieka, lecz wpisaną w działania innych ludzi tworzących mechanizmy samoregulacji zmian, odpowiadających z życiowy sukces lub porażkę zgodnie z ich możliwościami”

KAŻDE DZIAŁANIE JEST CELOWĄ AKTYWNOŚCIĄ

W ramach **aktywności czynnościowej**, głównym motorem jest potrzeba kontaktowania się ze **światem zewnętrznym** i oddziaływania na różne przedmioty w działaniu praktycznym w coraz to inny i urozmaicony sposób.

CELOWA AKTYWNOŚĆ - to działalność intencjonalna namierzona na cel - wynik, rezultat.

CELOWA AKTYWNOŚĆ - buduje interakcje ze światem zewnętrznym, rozwija sferę motywacyjną! społeczną przyczyniając się tym samym do rozwoju procesu uspołecznienia jednostki.

RODZAJE AKTYWNOŚCI

- EMOCJONALNA** - wyrażana przez emocje, przeżycia i stany psychiczne związane z ustosunkowaniem się do siebie, ludzi, przedmiotów i własnego działania. Wyraża się w motywach, w przeżywaniu poznanych treści, zdarzeń, działań i zadowolenia z uzyskanych wyników.
- INTELEKTUALNA** - wyrażana przez czynności myślowe przy udziale wrażeń, spostrzeżeń, pamięci, uwagi...
- SENSORYCZNA** - wyrażana poznaniem wielozmysłowym.
- MOTORYCZNA** - wyrażana czynnościami aktywności fizycznej, ruchowej, manualnej, manipulacyjnej
- RECEPCYJNA** - wyrażana zdolnością do przyswojenia podawanych przez innych ludzi wiadomości. Ten rodzaj aktywności zależy od rodzaju i formy przekazu.
- WERBALNA** - wyrażana aktywnością intelektualną. Za pomocą myślenia - analizy i syntezy spostrzeganych rzeczy i zjawisk posługujemy się słowem.

NAWYK - zautomatyzowana czynność (sposób zachowania, reagowania), którą nabywa się poprzez ćwiczenia (głównie przez powtarzanie).

NAWYK ZAUTOMATYZOWANY - to

wyuczony składnik zachowania się jednostki utworzony przez świadome uczenie się, poprzez z góry zamierzone ustalenie i automatyzację czynności pierwotnie nieautomatyzowanej.

PRZYKŁADOWE TRENINGI UMIEJĘTNOŚCI I ZACHOWAŃ SPOŁECZNYCH

1. Trening samodzielności, umiejętność samoobsługi i zaradności osobistej

- higiena osobista i otoczenia
- kulinarne i zdrowego żywienia
- zachowanie się przy stole
- obsługa podstawowych urządzeń domowych

2. Trening umiejętności społecznych i interpersonalnych

- współpracy i współdziałania
- rozwiązywania problemów międzyludzkich
- integracji ze środowiskiem
- kreatywności i wytrwałości
- zdolności do podejmowania decyzji
- planowanie zakupów
- załatwianie spraw urzędowych

3. Trening umiejętności spędzania wolnego czasu

- rozwijanie zainteresowań
- korzystanie i zachowanie się w miejscach publicznych
- czynne uczestnictwo w formach rekreacyjnych
- poznawanie dziedzictwa kulturowego i kontakt z przyrodą

4. Trening ruchowy - rehabilitacja

- codzienna gimnastyka - ćwiczenia relaksacyjne
- ćwiczenia ogólno-usprawniające - ćwiczenia manualne
- gry i zabawy ruchowe - zabawy sportowe i spacer

KSZTAŁTOWANIE UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNYCH

- Świadomość własnej tożsamości, akceptacja siebie jako osoby niepełnosprawnej kobiety, mężczyzny
- Ustalanie hierarchii potrzeb i podejmowanie samodzielnych decyzji

- Planowanie dnia i organizacja czasu wolnego
- Dokonywanie wyborów w różnych sytuacjach życiowych
- Posługiwanie się dokumentem tożsamości i innymi dokumentami
- Planowanie swoich wydatków
- Kształtowanie i utrwalanie zachowań i nawyków ogólnie akceptowanych w świecie ludzi dorosłych w zakresie higieny i wyglądu zewnętrznego
- Przekazywanie, odbiór i wykorzystywanie różnych informacji, w tym wykorzystywanie komputera
- Umiejętność porozumiewania się z otoczeniem
- Umiejętność wypowiadania się, słuchania, zadawania pytań
- Umiejętność dbania o własne zdrowie, korzystanie z pomocy służby zdrowia, udzielanie pierwszej pomocy
- Kształtowanie umiejętności empatii oraz umiejętności udzielania i korzystania ze wsparcia emocjonalnego
- Umiejętność pełnienia różnych ról społecznych
- Uczestniczenie w warsztatach, przeglądach artystycznych, konkursach
- Uczestniczenie w zawodach sportowych, imprezach rekreacyjnych i turystycznych
- Poznanie własnego regionu, kultury, tradycji regionalnych, organizacji i instytucji działających na danym terenie
- Znajomość i rozumienie swoich praw i ich przestrzeganie
- Uprawnienia do korzystania z systemu wsparcia społecznego
- Poznanie osób i instytucji, do których można się zwracać o pomoc
- Poznanie organizacji społecznych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Elżbieta Gadomska

pedagog, trener, edukator z listy MEN ekspert ds. awansu zawodowego nauczycieli, egzaminator, konsultant metodyczny, posiada wieloletnie doświadczenie pedagogiczne (doskonalenie nauczycieli), nauczyciel akademicki, terapeuta, pracuje na co dzień z dziećmi niedosłyszącymi, niedowidzącymi, niepełnosprawnymi, reedukator terapii pedagogicznej, trener Instytutu Szkoleń i Analiz Gospodarczych

Sztuka osób niepełnosprawnych

Urodziłam się w Łomży i tutaj zdobywałam wykształcenie. Tu również rozpoczęłam pracę zawodową. Już wtedy chciałam rozwinąć swoje zainteresowanie malarstwem uczestnicząc w kole plastycznym Domu Kultury mieszczącym się przy ul. Sadowej pod kierunkiem Pana G. J. Lörlincy. Moje zainteresowanie plastyką trwało od wczesnych lat dziecięcych. Wykorzystałam to będąc uczennicą do wszelkich prac dekoratorskich i graficznych na miarę moich możliwości i potrzeb szkolnych. W czasie trwania zatrudnienia wychowałam trójkę dzieci, więc niewiele czasu zostawało na własne zainteresowania. Kiedy dzieci już dorastały wróciłam do swoich marzeń. Lubię obserwować świat i delektować się pięknem tego co nas otacza. Najwięcej przyjemności sprawiają mi zajęcia w plenerze. Tajemnicze lasy w różnych porach dnia i roku z przeciskającymi się promieniami słońca, cudowne wschody i zachody, urokliwe swym wdziękiem i barwami kwiaty dają szeroki temat do moich prac. Teraz, po przejściu na emeryturę mogę poświęcić wiele czasu takim przyjemnościom.

Halina Drozyna

pełnosprawnych

Rozwód - skrzywdzone dzieci

Jeżeli między małżonkami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia, każdy z małżonków może żądać, ażeby sąd rozwiązał małżeństwo przez rozwód. Jednakże mimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia rozwód nie jest dopuszczalny, jeżeli wskutek niego miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków albo jeżeli z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Rozwód nie jest również dopuszczalny, jeżeli żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, chyba że drugi małżonek wyrazi zgodę na rozwód albo że odmowa jego zgody na rozwód jest w danych okolicznościach sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. W wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i o kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Sąd uwzględnia porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka. Priorytetem jest aby rodzeństwo wychowywało się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka. Sąd może pozostawić władzę rodzicielską obojgu rodzicom na ich zgodny wniosek i jest zasadne oczekiwanie, że będą współdziałać w sprawach dziecka mając na względzie jego dobro. W praktyce sądowej z reguły powierza się wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dziećmi jednemu z rodziców, z ograniczeniem władzy rodzicielskiej drugiego z nich do określonych obowiązków i praw w stosunku do osoby dziecka.

Inne rozstrzygnięcia - a zwłaszcza takie, jak pozbawienie lub zawieszenie władzy rodzicielskiej, ograniczenie jej przez umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej bądź powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom są stosowane bardzo rzadko. Jak widzimy sprawą priorytetową jest dokonanie trafnego wyboru. Zgodnie z orzecznictwem sądów najwyższych - Sąd, rozstrzygając kwestię powierzenia władzy rodzicielskiej jednemu z rozwiedzionych małżonków, powinien rozważyć, mając na uwadze wiek dziecka, które z nich daje większą gwarancję troski o fizyczny i duchowy rozwój dziecka. Zwłaszcza w czasie wczesnego dzieciństwa wskazane jest, by dziecko pozostawało pod opieką matki ze względu na jej konstytucję psychiczną, większą uczuciowość i skłonność do jej uzewnętrzniania oraz właściwą matce troskę o zaspokajanie codziennych potrzeb dziecka. Jak widzimy, w orzeczeniu tym wyraźnie preferowane są naturalne zdolności matki do wychowywania małoletniego dziecka. Jednakże ta zasada nie może być stosowana w sposób mechaniczny. Powierzenie władzy rodzicielskiej nad dziećmi rozwodzących się małżonków może być dokonane jedynie i wyłącznie z punktu widzenia dobra tych dzieci. Sąd, rozstrzygając o powierzeniu wykonywania władzy rodzicielskiej, powinien rozważyć wszystkie okoliczności dotyczące kwalifikacji i możliwości wykonywania władzy rodzicielskiej zgodnie z interesami dzieci, mając na uwadze między innymi wiek i płeć dziecka, wspólne wychowywanie kilkorga dzieci, fakt dotychczasowego wychowywania dziecka przez jednego tylko małżonka i możliwość zaburzeń psychicznych u dziecka w razie zmiany dotychczasowych warunków, w jakich było wychowywane.

Sąd orzekając rozwód i powierzając wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ogranicza władzę rodzicielską drugiego z rodzi-

ców do określonych uprawnień i obowiązków w stosunku do osoby dziecka. Drugie z rodziców ma władzę rodzicielską ograniczoną do ściśle przez sąd rozwodowy określonych praw. To z rodziców - w tym wyroku orzekającym rozwód sąd nie powierzył wykonywania władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, lecz jedynie przyznał konkretnie określone uprawnienia i obowiązki, nie jest przedstawicielem ustawowym dziecka. Prawo do reprezentowania dziecka, czyli faktycznego wykonywania czynności związanych z przedstawicielstwem ustawowym, posiada ta osoba, której powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej.

Należy podkreślić, iż decyzyjność sądu w kwestii powierzenia władzy rodzicielskiej jest kwestią mającą decydujący wpływ na dalsze funkcjonowanie i rozwój dziecka. Najkorzystniejsza dla dzieci małżonków rozwodzących się jest sytuacja, kiedy rodzice potrafią wzajemnie współpracować dla dobra dziecka, abstrahując od faktu rozwodu i ewentualnej winy małżonków w tej kwestii. Niestety sytuacja taka spotykana jest w praktyce niezwykle rzadko, a rodzice w ferworze wzajemnej walki zapominają, iż to ich własne dzieci najbardziej cierpią na rozstaniu rodziców.

*Andrzej Grodzki
Prezes Instytutu Szkoleń
i Analiz Gospodarczych*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE
W ŁOMŻY**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Biuletyn Informacyjny „Razem ku samodzielności” powstał w ramach realizacji projektu

**„RAZEM KU SAMODZIELNOŚCI – INTEGRACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA
OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM”**

współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
Poddziałanie 7.1.2. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji
przez powiatowe centra pomocy rodzinie,
Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

**BIULETYN
INFORMACYJNY**
„Razem ku samodzielności”

*Institut
Szkoleń
i Analiz
Gospodarczych*

Biuletyn został wydany przez **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży**,

ul. Szosa Zambrowska 1/27, pok. 209, 18-400 Łomża, tel. 086 215 69 42,

e-mail: pcprlomza@wp.pl, www.pcpr.powiatlomzynski.pl

przy współpracy z **Instytutem Szkoleń i Analiz Gospodarczych Sp. z o.o.** z siedzibą

w Warszawie, 03-846 Warszawa, ul. Stanisława Augusta 73/4, tel. 022 / 460 16 89,

e-mail: instytut@instytutsiag.pl, www.instytutsiag.pl

Redakcja i teksty: Edward Jarota, Izabella Grochowska, Andrzej Grodzki, Danuta Kowalczyk,
Marek Świąs, Ewa Elster, Edyta Gajewska-Zapert, Elżbieta Gadomska, Justyna Kaczyńska,
Katarzyna Tywonek-Ender

Zdjęcia: Radosław Dąbrowski, Mariusz Kozikowski, Mariusz Skiba, Piotr Stanisławski,
Marek Baćlowski, Michał Bednarczyk

Skład i grafika: Paweł Sakowski

Nakład: 2500 egz.

Fot. Radosław Dąbrowski

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE
W ŁOMŻY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”
Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego